

**О.І. Гриценко, канд. екон. наук,
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”**

ОЦІНКА СОЦІАЛЬНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ КРЕДИТНИХ СПІЛОК

Фінансово-кредитне забезпечення суб'єктів господарювання значною мірою залежить від зовнішніх джерел фінансування, мобілізація яких обмежується незацікавленістю комерційних банків у їх кредитуванні через трудомісткість моніторингу кредиту та високу ризикованість, що робить процес кредитування низькорентабельним.

У цих умовах кредитна спілка спроможна внести реальний вклад у вирішення питань розвитку вітчизняного виробництва, створення додаткових робочих місць, формування соціально-побутової інфраструктури і тим самим пом'якшення кризового впливу на зниження життєвого рівня громадян; забезпечення кругообігу фінансових потоків на певній території.

Але вирішальне значення з приводу даних відносин набувають загальнокооперативні принципи діяльності кредитної кооперації, основою яких є ознаки взаємодопомоги та соціальної ефективності.

Під соціальною ефективністю мають на увазі відповідність діяльності спілки своїм соціальним завданням. Про зміну соціальної ефективності спілки можна зробити висновки шляхом порівняння показників в динаміці.

1. Частка задоволених потреб членів спілки про надання позики:

$$Чз = Пв/Пз, \quad (1)$$

де $Пв$ – загальна сума виданих позик;
 $Пз$ – загальна сума запитів по позиках.

2. Частка позик, виданих членам кредитної спілки, в загальній структурі активів:

$$Чвп = Пв/Аср, \quad (2)$$

де $Пв$ – загальна сума виданих позик;
 $Аср$ – середня сума активів.

Цей показник не відображає якості виданих позик, але його невеликий розмір свідчить про незадовільну роботу зі своїми членами в сфері видачі позик.

3. Інтегральним соціально-економічним показником може вважатися рівень неповернення позик членами кооперативу:

$$Чнп = Пн - Пв, \quad (3)$$

де P_n – обсяг неповернутих позик за період;
 P_v – обсяг виданих позик за період.

4. Частка (охоплення) ринку показує, яку частину займають кредити в загальній масі кредитів, отриманих представниками даного регіону:

$$Ч_p = K_v / K_o, \quad (4)$$

де K_v – обсяг позик, виданих за період;
 K_o – обсяг позик, отриманих за період.

Кредитну спілку як засіб мікрокредитування можна розглядати як інвестора. Суть інвестиційної діяльності кредитної спілки полягає в комплексі заходів щодо підготовки та реалізації проектів інвестицій, в результаті яких досягається соціальний ефект.

Основною метою інвестиційної політики кредитної спілки є забезпечення найбільш ефективних шляхів розширення активів з позицій перспективного розвитку.

Соціальна ефективність функціонування кредитних спілок в регіоні може розглядатися з точки зору досягнення раціонального споживання продуктів харчування та підвищення рівня життя населення. Результатом діяльності кредитної спілки буде підвищення зайнятості та зростання доходів населення, а також зростання ефективності фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання, яке оцінюється такими показниками, як ресурсомісткість, витратомісткість і фондомісткість, рентабельність активів, окупність джерел фінансово-кредитного забезпечення тощо.